

Delavska Pravica

Glasilu krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo || Posamezna številka Din 1.— ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru || Oglasi, reklamacije in naročnina na uprave Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, L. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Delavski minus

Vedno bolj doživljamo, da postaja delavstvo zavestno in po načrtu špekulacijski objekt. Če ni podjetniku kaj prav, če ima težave pri odaji blaga ali pri davkih ali kjerkoli že bodi, potegne stalno najmočnejšega aduta in zagrozi: Ustavil bom obrat. Tako dela vedno TPD. Sedaj grozi, da bo zaprla premogovnik v Zagorju. Dobro se zaveda, kaj pomeni ta grožnja. Zagorje so bile nekdanj premožen kraj, ker so imele močno industrijo. Toda sedaj ni več tega. Vse industrije so propadle. Obratuje le še premogovnik, sicer v zmanjšanem obsegu, vendar obratuje. Če bi še tega zaprli, potem lahko rečemo, da so Zagorje bile.

TPD se dobro tega zaveda. Če meni, da se ji godi od te ali one strani krivica, naj se proti njej bori. Toda sredstva te borbe morajo biti moralna. Smo pa mnenja, da je igračkane in vedno vzemirjanje delavstva nemoralno. Delavstvo je še vedno izpolnilo svojo dolžnost. Zato je pač skrajno brezobzirno, če poseže po takih sredstvih, kakor v tem primeru. Dokaz, da smatra, da je delavstvo brez moči in nesposobno odpora. Ravno taki momenti nazorno pokažejo, kako je usoda celotnega delavstva med sabo povezana in kako se maščuje, če je delavstvo brezbržno in se ni usposobilo za boje v delavskih strokovnih organizacijah.

Sicer pa ni to vprašanje le zadeva delavstva, ampak vse javnosti. Vsa podjetja so del narodnega gospodarstva in se morajo ali bi se vsaj morala podrediti splošnim koristim. Že samo grožnja TPD, da bo zaprla premogovnik, je protidržabni in dosledno temu tudi protidržavni čin, ki bi moral spadati pod zakon o zaščiti države.

Zalibog ni pa delavstvo objekt špekulacije le od strani kapitalistov. Tudi na delavski strani opazamo te pojave. V »Delavski Pravici« od 21. junija smo poročali o nekvalificiranem nastopu rudarskega tajnika Jurija Arha v Zagorju, ki je na shodu, na katerega so prišli rudarji vseh mišljenj, da bi s tem dokumentirali solidarnost, nastopal absolutistično, si prilastil predsedstvo in tudi ni dal besede zastopnikom drugih organizacij. Če bi se kaj takega dogodilo za časa kakšnih volitev, bi to še razumeli. Ne moremo pa razumeti tega početja sedaj, ko kapitalizem ruši prav do slednje vse delavske pridobljene pravice, nazadnje hoče vzeti še ta mal kosček kruha, ki ga rudarji še imajo. V takih primerih bi moral izginiti vsak predsodek in glavno vodilo bi moralo biti: Skupna obramba eksistence rudarjev. Kdor pa tega ni sposoben, spričuje, da ni strokovničar, ampak vse kaj drugega. Tudi tak je prepričan, da sme brez kazni kaj takega storiti in da delavstvo ni sposobno, da bi ga klicalo na odgovor.

V neki razpravi sem bral, da je za delavstvo nesreča, da so nastali med njimi poklicni »voditelji«, ki hodijo čisto taka pota, ki so delavstvu v škodo in ki delavstvu absolutistično vsiljujejo svojo voljo. Praksa to trditve potrjuje. Nam ni za to, če bi smela govoriti na dotičnem shodu ta ali ona oseba, tudi nismo nevoščljivi namišljenim lavorik sklicatelj, smo le proti špekulaciji z delavstvom.

Vse to dokazuje, kako težka pot je, dokler se kdo dokoplje do pravega in resničnega delavca. Delavstvu so pa taki dogodki jasno opozorilo, da je skrajni čas, da se otrese raznih predsodkov, da se otrese tudi poklicnih voditeljev, če je to potrebno, da dela na to, da se

TPD otvarja ofenzivo

Uslužbenci TPD so dobili v sedanji krizi od vodstva ta-le pozdrav:

Radi nazadovanja cen, posebno onih s strani državnih železnic in stalnega dviganja javnih in drugih dajatev, je upravni svet na svoji seji dne 20. junija 1934 v svrhu dosege ogroženega ravnovesja v gospodarstvu družbe sklenil sledeče mere:

1. Znižanje prejemkov uradništva in poduradništva; in sicer:

za 8% pri letnih dohodkih do 36.000 Din;
za 10% pri letnih dohodkih od 36.000 do 96.000 Din;

za 12% pri letnih doh. od 96.000 Din navzgor.
Znižanje se izvede na ta način, da odpade predvsem 13. plača.

Tedaj se pri 8% redukciji redni prejemki ne znižajo; pri 10% redukciji se redni prejemki znižajo za ca 2%; razlike se obračunajo pri izrednih dohodkih (remuneracije in posebne nagrade); pri 12% redukciji se redni prejemki znižajo za 4%; razlike se obračunajo pri izrednih dohodkih (remuneracije in posebne nagrade).

Nove službene prejemke za uradništvo bomo izračunali tukaj in Vam jih sporočimo.

To znižanje se uveljavi s 1. julijem 1934.

2. Znižanje mezd delavstvu.

S 15. julijem 1934 se uvedejo sledeče minimalne mezde:

I. kategorija	Din 35,75
II. "	" 31,25
III. "	" 26,75
IV a "	" 21,75
IV b "	" 18,—

S 1. oktobrom 1934 se kontingentira deputatni premog kakor sledi:

3. Kontingentiranje deputatnega premoža:

ravnatelj za uporabo v stanovanjih, pralnici, rastlinjaku itd. 15 ton kockovca letno;

inspektorji 10 ton kockovca letno;
drugi poročeni uradniki 8 ton kock. letno;
samski uradniki 4 tone kockovca letno;
poduradniki, poročeni 7 ton kockovca letno;
poduradniki, samski, ki stanujejo v skupnem gospodinjstvu, s stariši ali drugimi, ki nimajo deputata 3,5 ton kockovca letno;

delavci, kop. kat. poročeni 3 tone kock. letno in 3 tone orehovca;

delavci kop. kat. samci, ki stanujejo v skupnem gospodinjstvu s stariši 1,5 tone kockovca letno in 1,5 tone orehovca letno;

delavci v skupnem rudniškem stanovanju 1 tono kockovca in 1 tono orehovca letno.

4. Izločitev onih kopačev iz sedanje kop. kategorije, ki ne opravljajo delo, odgovarjajoče kopaški kategoriji, se ima izvršiti postopoma in število teh nadomestiti v odgovarjajoči kategoriji.

5. Združenje administrativnih del na rudniku v Trbovljah,

za kar bodo sledila posebna navodila.

6. Izven redukcije plač, znižanje režij in stalnih izdatkov pri centrali in ekspoziaturah,

kakor tudi znatne redukcije višjih pokojnin, za kar so bila izdana posebna navodila.

Srečno!

Trboveljska premogokopna družba
Skubic s. r. Heinrich s. r.

Rudarji do skrajnosti ogorčeni

Že dolgo se je šušljalo in so hodila zakulisna poročila, da namerava TPD uvesti znatno znižanje plač vsemu svojemu osebju, brez razlike poklicev. Druga poročila so trdila, da, če se ne izvede znižanje plač, pa se ustavi nekaj manjših rudnikov. Minuli teden pa je družba nenadoma poklicala na centralno ravnateljstvo delavske zaupnike in jim sporočila, da je primorana poseči po večjih redukcijah plač, kuriva, znižati rezijske stroške in sploh uvesti skrajno štednjo v vsem poslovanju. Ves trud in ugovor delavske delegacije, ki je branila že skrajno slab položaj delavstva in drugih, je bil zaman. Družba je 28. junija t. l. razglasila: da s 15. julijem 1934 zniža plače delavstvu v vseh postavkah za 6%, poduradništvu 8% in uradništvu za 10 in 12%. S 1. oktobrom t. l. stopi v veljavo znižanje deputatnega premoža in sicer: 7,5% delavstvu, 7,5% poduradništvu in 10,5% uradništvu. Skupno znižanje znaša za delavstvo 13,5%, pri poduradništvu 15,5% in uradništvu za 20—22%. Splošno znižanje bo družbi donosalo 40% prihrankov na sedanjih izdatkih. Na ta način je družba dosegla s tem znižanjem 40% večji zaslužek, če računamo še centralizacijo administracije, ki jo, kakor je iz razglašila, namerava polagoma uvesti. Tako bo družba dosegla okroglo 50% za svoj dobiček, ki ga bo lahko spravila v

inozemstvo in ga bodo dobili oni, ki rudnikov še niso nikoli videli.

Če pomislimo zlasti od strani delavstva, da je bilo v 6 letih zaposleno le po dva do tri delavnike tedensko in da je pri tem malem zaslužku življenjsko čisto izmogoženo, se ne čudimo, da daje delavstvo duška svoji nervoznosti takemu postopanju družbe. V bilanci za leto 1933 je družba izkazala nad 3 milijone čistega dobička, kar je znak, da je družba v poslovnem letu 1933 zaključila svoje račune aktivno z navedenim prebitkom. Vsak delavec, nameščenev in uradnik se vprašuje kako je mogoče družbi zahtevati v sedanji gospodarski depresiji še večji dobiček. V predvojni dobi je družba bila zadovoljna s 5% dividendom, sedaj ji je pa premalo 8%. Vso pezo za večji dobiček hoče družba navaliti le na plače osebja in pri njih prihraniti ves potreben kapital za investicije. Po vseh ugotovitvah želi delavstvo, da merodajni krogi storijo v interesu prizadetih to, da delavec prejme od delodajalca ono, kar je življenju potrebno. Več delavec danes ne zahteva.

Vso javnost pa se poziva, da obrne svojo pozornost na največjega trpina — rudarja v boju za njegov obstanek.

Za izdelavo avtomobilov modela A v Fordovih tovarnah v Detroitu je v času od leta 1926—1927 padlo število zaposlenega delavstva od 120.275 na 82.890, t. j. za 37.000 delavcev. V času od leta 1925 do 1926 je v tem podjetju padlo število zaposlenega delavstva za 60.000.

vsil delavci strnejo v enotno fronto in se tako usposobijo za boj proti kapitalizmu. Vsakemu oklevanju bo sledila kazen. To si naj delavstvo zapomni.

15 do 18 tisoč rudarjev in žena protestira proti nakanam TPD

Trbovlje. Shodi v Hrastniku, Zagorju in Trbovljah so izzveneli v ogromen protest ogorčenja prizadetih proti vsemu, kar je družba delavstvu hotela vsiliti, to je znižanje kuriva in znižanje plač in kategorij.

Na teh shodih so poročali zastopniki akcijskega odbora, kateri je določen za pogajanja s TPD., **Pliberšek**, načelnik II. rudarske skupine, **Lešnik Alojzij** za Jugoslovansko strokovno zvezo, **Arh**, tajnik Zveze rudarjev in **Struc**, predsednik Narodne strok. zveze. Vsi zastopniki so podali izčrpana poročila, kaj jim je izjavila TPD., predno je izdala razglase o znižanju plač in drugih ugodnosti.

Na teh shodih so bile zastopane vse strokovne in gospodarske organizacije vseh stanov.

Delavstvo se je soglasno izjavilo, da si ne pusti trgati današnjih plač, ker so že itak tako nizke, da ne odgovarjajo eksistenčnemu minimumu.

Delavstvo je na svojih tozadevnih shodih eno-dušno izjavilo in naročilo svojim zaupnikom, da pri razpravi za obnovitev kolektivne pogodbe ne pustite niti za las.

Priglašali so se tudi drugi govorniki, ki so se izjavili, da bodo stali zvesto ob strani v boju za delavske pravice. Vsa javnost stoji na strani delavstva v tem pravičnem boju za njegove pravice.

Rudarji

Hrastnik. S 15. junijem t. l. je tukajšnja steklarna odpovedala delo 120 steklarskim delavcem, bržčas z namenom, da jih sicer zopet sprejme nazaj, toda pod mnogo slabšimi pogoji. Kolikor jih ostane zaposlenih, t. j. okroglo 660, bodo delali po 6 ur na šiht.

Pretekli teden je umrla v ljubljanski bolnišnici rudarjeva žena Amalija Ravnikar, v starosti 42 let. Zapustila je moža in več nepreskrbljenih otrok. Naj v miru počiva!

Metod, ki se jih poslužuje T. P. D. v zaščito svojih profitov na račun uboge delavske pare, so znane, vendar pa se dogajajo novi slučajji, o katerih naj zvedo tudi drugod. Delavci so po večini svoje redne dnevne mezde uvrščeni pri bolniški blagajni bratovske skladnice v kategorije, in sicer: v II. kopači, III. učniki, IV. vozači, V. delavke in mlajši delavci. Pretekli mesec, ko je odšlo nekaj fantov k vojakom, so jih nadomestili z drugimi, toda sprejeti so bili za nižje mezde z 19 Din na šiht in uvrščeni v najnižjo kategorijo, katera pri nas še ni eksistirala. Novo sprejeti so svoj čas povečini vsi delali pri rudniku in so stari 20—22 let. Nekateri so odšli k vojakom ter ostali po vrnitvi brez dela, drugi so bili reducirani in čakali 1—2 leti, da so jih zopet sprejeli. Ako pomislimo, da delajo rudarji na mesec največ 12 do 13 šihotov in se od zaslužka odbijejo še razni odtegljaji za zavarovanje in drugo, potem si lahko predstavljamo, koliko ostane za prehrano, na obleko še misliti ni. — Pa ne samo delavci so žrtve takih metod, tudi nameščeni pazniki. Nekemu pazniku, ki ima že čez 30 službenih let in je oče številne družine, so znižali plačo za 200 Din. — Ni čuda, da zre vse z obupom v bodočnost, kajti nihče ne vé, kdaj bo konec krize.

Papirničarji

Sladki vrh. Po dolgem čakanju smo vendar dobili potrjena pravila in tako sklicali ustanovni občni zbor za nedeljo dne 1. julija.

Udeležba na občnem zboru je bila dobra in to kljub temu, da so nasprotniki hoteli delavce odvrniti z lažmi, da se občni zbor ne more vršiti, ker je prepovedan. Nasedlo je le par delavcev, ki pa v bodoče gotovo ne bodo več.

Ustanovni občni zbor je otvoril tov. Černčič, pozdravil zastopnika ekspoziture in tov. Petra Rozmana. Nato je podal poročilo o delovanju pripravljalnega odbora, ki je izvršil že veliko dela, tako volitve v Delavsko zbornico kakor tudi volitve obratnih zaupnikov. Orisal je nadalje razvoj skupine, ki se sicer počasi pa vztrajno razvija. Omeni še pisanje naših nasprotnikov, ki so nam še nedavno obetali konec. Danes njih samih ni več. Ostali so samo generali brez vojakov.

Nato se je izvolil soglasno sledeči odbor: Predsednik: Polanec Janez, podpreds.: Černčič Franc, tajnik: Dreisibner Leopold, blagajnik: Štan-deker Štefan, odbornica Enčič Liza. V nadzorstvo pa: Vake Alojz, Kraner Andraž in Kmetič Marija. Po volitvah je tov. Rozman v enournem globoko zasnovanem govoru orisal pomen strokovne

organizacije, podal tudi zgodovino dela in cilje, ki jih zasleduje naša Jugoslovanska strokovna zveza. Pozival je delavstvo naj se organizira, da v organizaciji sodeluje in se bori za svoje pravice in tako pomaga soustvarjati nov družabni red, ki naj bo res krščanski in pravičen. Dalje je poročal tudi o delovanju Delavske zbornice in pojasnil navzočim zakaj je klub krščanskih socialistov glasoval proti proračunu. Njegov govor so delavci z navdušenjem sprejeli na znanje.

Nato je zastopnik ekspoziture pojasnil točke obrtnege zakona, katere naj bi se poslabšale na škodo delavstva in prečital protestno resolucijo, ki je bila soglasno sprejeta.

Nato je tovariš predsednik občni zbor zaključil.

Tovariši! Sedaj imamo svojo skupino, katera je oblastno potrjena. Imamo odbor, katerega ste svobodno izvolili. Zato zaupajte svojim odbornikom. Ne dajte se begati od nasprotnikov. Pomagajte odbornikom pri njihovem težkem delu, da se organizacija razširi in zajame zadnjega delavca. Ustvarja naj se delavska zavest, goji naj se po obratih tovarištvo, medsebojna pomoč in vzajemnost, tako da si bomo tovariši po srcu in ne samo v besedah.

V naprej se bodo vršili pogostno sestanki, na katerih se bo delavstvo izobraževalo in vzgajalo. Pripominjamo še, da je na občnem zboru pristopilo 21 novih članov, kar daje najboljši dokaz, da je organizacija pridobila pri delavstvu, popolno zaupanje.

Zdraviliški delavci

Slatina-Radenci. Da se delavstvo tudi tu preveč sikaniira, je dokaz dogodek, da je bila ena delavka odpuščena samo zato, ker je šla botrovat birmanki. Čeprav podjetje ni utrpelo nobene škode, ker so delavci njeno delo medsebojno izvršili, ni to nič pomagalo. Od podjetja slatinskih vrelcev je bil izdan strog ukaz, da bo vsak takoj odpuščen, ako bi zaradi birme ali sprejema ob škofovem prihodu iz-ostal od dela. — Pa pravijo, da bodo v Radencih cerkev zidali. V katero menda delavci tudi ne bodo smeli, kadar bi hoteli, ali kadar jih bo klicala njihova verska dolžnost!

Lesno delavstvo

St. Vid nad Ljubljano. V soboto, dne 7. julija se bo ob 20 vršil v salonu gostilne Jager v St. Vidu nad Ljubljano sestanek naše skupine. Vse člane ob tej priliki naprošamo, da se sestanka zanesljivo udeležijo. Prosimo, da povabite s seboj tudi svoje tovariše. — Odbor.

St. Vid nad Ljubljano. Enkrat smo že kritizirali, da se zahteva od pomočnikov delo brez opoldanskega odmora. Kljub temu pa se to vrši še nadalje in dotični, ki so prizadeti, menijo, da se to njih ne tiče. Za 12- do 14-urno delo, ki ga vršijo pomočniki sedaj v tej vročini, pa se plačuje 40 do 50, ozir. 80, izjemoma 100 Din tedensko. Da za tako delo to ni nobena plača, je dovolj jasno in tudi to, da s takimi dohodki noben pomočnik, posebno še tak, ki ima družino, ne more izhajati. — Z ozirom na to ponovno opozarjamo pristojno nadzorno oblast, to je Inspekcijo dela, da naj mizariskim podjetjem v St. Vidu posveti nekoliko več pažnje in izvede revizije, kajti razmere postajajo že do skrajnosti neznosne.

Viničarski vestnik

St. Ilj v Slov. goricah. Zborovanje viničarjev se bo tu vršilo v nedeljo, dne 7. julija po rani sveti maši v društveni dvorani. Govoril bo tajnik Strok. zveze viničarjev.

Maribor. Seja odbora viničarske skupine se bo vršila dne 6. julija (v soboto) ob pol osmih zvečer v prostorih Delavske zbornice, III. nadstropje. Vsi odborniki na sejo! — Predsednik.

Gornja Radgona. Zaradi pevskega koncerta, ki se je vršil istočasno in v istem prostoru kakor je bil napovedan sestanek viničarjev, se ta ni mogel vršiti. Zato pa bo sestanek dne 29. julija. Uradni dan tajništva bo v tem mesecu zadnje nedeljo, t. j. dne 29. julija.

Slov. Bistrica. Občni zbor skupine viničarjev se bo vršil v nedeljo, dne 22. julija ob 10 dopoldne v gostilni (posebna soba) g. Rasteigerja v Slov. Bistrici. Vsi viničarji na zbor!

Vodne turbine ob slapovih reke Niagare v Ameriki so leta 1891 producirale 5000 PS. Danes dosežejo te turbine (produkcijo) do 60.000 PS v najboljšem slučaju pa celo do 100.000 PS.

Rušilci delavske socialne zaščite

Rudarske bratovske skladnice bijejo skoraj poslednji boj za obstanek. Nevarnost je, da potegnejo za sabo v težko krizo še kovinarske bratovske skladnice. Izključno je, da bi se mogle te skladnice sanirati iz nizkih dohodkov itak predragega rudarskega socialnega zavarovanja. Tu mora priskočiti na pomoč z velikimi subvencijami po državi celokupna javnost s svojimi davkoplačevalci.

Okrožni uradi za zavarovanje delavcev so izgubili v teh težkih časih krize vsled redukcij delavstva in vsled redukcij mezd tistega delavstva, ki je še ostalo zaposleno, težke milijone in se nahajajo v težki krizi. Država je svoj čas malenkostno podpirala delavsko socialno zavarovanje, a je še te podpore črtala iz svojega proračuna. Še več: Ukinila je po ministrstvu za pošto in telegraf poštino prostost in obdavčila ustanove delavskega zavarovanja.

Državne borze dela so bile iz državnega proračuna črtane že leta 1927., in bi bile sploh izginile s površja naših delavskih javnih ustanov, da jih ni rešil tedanji član načelstva JSZ minister dr. Andrej Gosar s tem, da jih je reorganiziral tako, da se vzdržujejo iz prispevkov delavstva samega. Država ni dajala borzam podpor nikoli, niti v času najhujše krize. Banovina je predvidela za borze dela v svojem proračunu dvakrat po 70.000 Din, dala ni nič, in sam večni Bog vedi, kam je šel dotični denar. Javna borza dela v Ljubljani vzdržuje n. pr. iz svojih sredstev ekspozituro v Murski Soboti, ki se peča pretežno s sezonskim poljedelskim delavstvom, ki ni bolniško zavarovano, torej ne prispeva za borze ničesar! Ali bi ne bila dolžnost banovine, da pomaga vzdrževati vsaj to borzico, po posredovanju katere prinese goriško delavstvo na jesen iz inozemstva milijone denarja v Slovenijo in katerega zavarostev je silno važna tudi v narodnih ozirih? — Država je tudi za borze dela skoro ukinila poštino prostost, ker so le pisma na javne urade in v medsebojnem prometu proste poštnine. Dalje: Zakon o zaščiti delavcev garantira delavcem, ki potujejo na delo polovično vožnjo III. razreda osebnega vlaka. Sedaj pa poglejte transporte prekmurskih sezonskih delavcev. Kolikokrat jih prepeljavajo vse v živinskih vagonih.

Česa ne bi človek vsega naštel! Pa naj bo dovolj. Za to, kar hočemo ugotoviti sedaj, je dovolj. Tole pa si zapomnimo: Trije so grobokopi naše socialne zakonodaje:

1. Neumevnost nekaterih, ki nikakor nočejo uvideti, da je socialna zakonodaja modernih držav najjačji činitelj obstoja držav sploh. Ta nevidevnost je stopnjevana s tem, da delavstvo nima v zakonodaji svojih zastopnikov, takih, ki bi bili odgovorni delavstvu in, ki bi bili strokovno naobraženi. Naši narodni poslanci in senatorji naj bi si to zapomnili prav dobro! Delavska zbornica ni opustila nobene prilike in je gospode s cirkularnimi raspisi mnogokrat opozarjala na nujne potrebe tega in onega vprašnja.

2. Zakrknjenost poslodavskih krogov, ki javno, še več pa tajno rovarijo zoper delavsko socialno zaščito vobče, čeprav pod krinko, češ, da jim gre le za pocenitev režije in za tiste in take prispevke, ki da jih gospodarstvo zmore Demagogija vseh demagogij! Gospodje od »gospodarskih krogov« naj vrnejo n. pr. delavskemu socialnemu zavarovanju samo tiste milijone, ki so jih delavstvu odtegnili, zavarovanju pa ne odrajtali, in krize bolniškega zavarovanja je konec! V zakon bi bilo treba vnesti določbo, da je tako postopanje kvalificirana goljufija. Kdor jo zagreši, naj ga zgrabi roka državnega pravdnika in naj odsedi pripadajoči rok robije! Kakor hitro bi bilo goljufij konec in pa tudi demagogij »gospodarskih krogov«, ki jih pravilno imenujemo kapitalistične izžemalce splošnosti, državi in družbi v škodo.

3. Nezavednost delavstva samega pa je tretji in najbrže najjačji grobokop delavstva samega in njegovih ustanov. Da stopimo vsi na branik kot en mož, kako da ne bi popolnoma uspeli? Saj je za nami celokupno delovno ljudstvo s svojimi težavami in težnjami, saj smo najjačji davčni faktor in obrambna sila države same v slučaju-potrebe! Delavec in namesčenec ni niti pare v davčnem zaostanku. Ob vsakem izpla-

Obupen čin rudarjev v obrambo svojih skromnih plač

Rudarji napovedali gladovno stavko

Do skrajnosti izčrpano in obupano rudarsko delavstvo se je zateklo k zadnjemu sredstvu za obrambo svojih pravic, gladovni stavki. Že na javnih shodih, ki so se te dni vršili po revirjih, je prevladovalo mnenje, da je boljše od gladu umreti, kot pri težkem delu v rudniku še nadalje stradati. Rudarji so to namero tudi izvršili. Odšli so v rove, iz katerih se nočejo vrniti preje, da TPD umakne svoje do skrajnosti krivične zahteve. Dosedaj so v rovih ostali rudarji v Zagorju in Hrastniku.

Ta štrajk je edini te vrste v Sloveniji. Doslej se naše delavstvo take obrambe svojih pravic še ni poslužilo. Trpljenje je namreč priklopelo do vrhunca. Vse delavstvo in tudi ostala javnost je na strani teh črnih trpinov.

Kapitalizem je s tem činom ponovno dokazal, da mu je vseeno, ako gre tudi preko trupel delavskih množic, samo da ostanejo dobički neokrnjeni.

Kako preprečiti številne nezgode

Z ozirom na številne nezgode v rudnikih je Delavska zbornica za dne 27. junija sklicala anketo, na kateri naj se po ugotovitvi vzrokov nezgod, naredi primerni sklepi, kako čimbolj preprečiti ponovne številne nesreče v rudnikih.

Na anketi so bili navzoči zastopniki: Rudarskega glavarstva v Ljubljani, Glavna bratov. skladnica v Ljubljani, Zveza rudarjev Jugoslavije, Narodna strokov. zveza, Jugoslov. strokovna zveza in Načelstvo II. skupine rudar. zadruga.

Poudarjalo se je, da so varnostne naprave pri mnogih rudnikih silno pomanjkljive. Potrebna je poleg praktične tudi teoretična izobrazba rudarjev. Mnogo nesreč pa je kriv priganjski sistem. N. pr. niti pri tako nevarnem delu, kakor je v jaskih, se ne delajo varnostni odri. Varnostni rudarski policijski predpisi so zastareli ter bi jih bilo treba spremeniti, kar pa ne bo izvedljivo, dokler ne dočakamo novega za vsa država enotnega rudarskega zakona.

Uredi naj se temeljita kontrola nad vsemi rudniškimi napravami. Podjetja bi sama sebi koristila, ako bi skrbela za večjo varnost.

Delavska zbornica bo naredila poročilo o tej anketi, kjer bodo navedeni predlogi in mnenja ter jih bo poslala vsem rudarskim podjetjem v uvaževanje.

Ako je mogoče odvrniti le en slučaj nezgode, je s tem opravljena važna naloga.

Iz uprave

V juliju in avgustu t. l. je sklenila uprava lista izdati »Delavsko Pravico« vsak mesec samo po tri številke. To je uprava primorana storiti vsled tega, ker tiskarna hoče plačila v gotovini, s katero pa uprava ne razpolaga v toliki meri, da bi mogla redno vršiti svoje obveznosti. S tem bomo omogočili redno izdajo lista v zimskih mesecih.

Vse cenjene naročnike in člane naših skupin in zvez prosimo, da vzamejo to na znanje. Katera številka bo izostala v juliju bomo še pravočasno obvestili. Uprava »Del. Pravica«.

V neki tovarni za ščetke je bilo vsled uvedbe avtomatičnih strojev reduciranih 150 delavcev.

čilu mezd in plač plačamo davke 100%! Kateri sloj še? Le pregledjte ogromne vsote, ki jih največ dolgujejo državi baš razni »krogi«, med temi ni nič našega, ker mi plačamo vse, pa prav vse! Če pa je tako, čemu klonemo duhom! Pokoncu glave, povejmo svoje misli merodajnim činiteljem, oni nas bodo že razumeli prej ali slej, saj niso sami sebi namen, nego so tu radi občega dobrega. Kolikor pa so temu namenu bližje, toliko so bolj na mestu.

Besede, ki smo jih napisali, so premissljene. Treba je, da se po njih ravnamo predvsem mi sami, šele nato bomo mogli prisiliti druge, da se bodo po njih ravnali.

Plenum Delavske zbornice je zasedal

V petek, na praznik sv. Petra in Pavla, dne 29. junija se je zbral k zasedanju plenum Delavske zbornice in sicer dva sprejema kar dva proračuna in sicer za 5 mesecev l. 1934 in za celo leto 1935. Skupščino je vodil njen predsednik Sedej. Uvodoma se je spominjal dveh velikih nesreč, ki sta v zadnjem času zadeli naše delavstvo in to rudniška nesreča v Kaknju in nesreča v Kamniku. Dalje se je spominjal umrlega člana skupščine Mravljeta in namestnika skupščine Jernejčiča. — V nadaljnjem poročilu je nanizal vsa važnejša vprašanja, s katerimi se je bavila Delavska zbornica. Omenjal je, da je začel s delom nameščenski odsek plenuma DZ, dalje je DZ sodelovala na anketi, ki se je vršila dne 3. in 4. marca v Belgradu radi omiljenja brezposelnosti, ki je prinesla to dobro stran, da so se podaljšale podpore pri Javni borzi dela. Dalje si je zbornica prizadevala za obnovitev naročil in naših rudnikih, izdala je brošuro o obrtnem šolstvu, zelo se je trudila, da bi se izvedla sanacija rudarskega zavarovanja, ki pa ostaja še vedno nerešeno. Pred časom smo prejeli, da naj predlagamo člane sodišča delavskega zavarovanja. Sestavili smo posebno tarifno komisijo, ki je proučevala vprašanje zakona o minimalnih mezdah in je tozadevne predloge že poslala ministrstvu za socialno politiko. Prav tako je zbornica živo sodelovala pri akciji radi okrnitve obrtnega zakona.

Poročilo tajnika

Nato je poročal tajnik Uratnik, ki je naglašal, da se po statistiki OUZD kaže izboljšanje, ki pa ne sega na vse stroke. Tako moremo reči, da je izboljšanje beležiti v tekstilni stroki, ki je sedaj porasla že na 12.000 zav. članov. Prav tako kaže nekaj malega v izboljšanju tudi lesna stroka. Najslabše stoji stavbinska stroka in gradnja cest. Pri tem je treba kritizirati to, da se delavstvo tu najslabše plačuje in da delajo danes za plačo za 10 do 12 Din dnevno pri osemurnem delu. Vse kritike pa je pri tem vredno to, da tako plačujejo delavstvo tudi naše javne ustanove. Da je pri takih plačah življenje družinskega očeta naravnost nemogoče, je več kot jasno. Zato je nujno, da se izvede zakon o minimalnih mezdah, pri katerem pa ni prizadeto samo to delavstvo, marveč tudi delavstvo v tekstilni stroki, katera pa je danes v najboljšem razvoju in nima nikakega razloga, s katerim bi mogla te škandalozne plače utemeljiti.

Akcija, ki so jo na našo iniciativo podvzele strokovne organizacije radi novelizacije obrtnega zakona je uspešna, saj si delodajalci ne upajo svojih predlogov niti objaviti. Zbornica je sodelovala tudi pri pravilniku o vajencih glede obrtnega šolstva in učne dobe. Ta akcija gotovo ne bo brezuspešna, ker je v tem pogledu vsa javnost na naši strani. Posebno važno vprašanje je podvzela Protituberkulozna liga, da prepreči še večja obolenja s tuberkulozo. Ugotovljeno je, da imamo med delavstvom danes 200 slučajev odprte tuberkuloze, ki okužujejo svojo okolico. Radi zavarovanja bratovskih skladnic ugotavlja, da se bodo pokojnine, ako ne bo kakih učinkovitih sanacijskih ukrepov, morale še znižati, kajti rudarska industrija še v nadalje pada in s tem tudi število zaposlenega delavstva. Število rentnikov pa se zvišuje. Poleg tega rezerve, ki jih to zavarovanje ima, niso likvidne. Zato bi bilo potrebno zavarovanje centralizirati, ker krize, ki sedaj vlada pri nas, bratovske skladnice v južnih delih naše države ne poznajo. Radi Zenice in akcije, ki so jo podvzeli naši kovinarji, je mnenja, da bi se moralo to delati sporazumno in ne tako, kot sedaj, da delavstvo nastopa samo proti sebi. Radi davčne politike omenja, da se **bednostni fond ne upravlja po socialnih vidikih in bo delavstvo v tem pogledu moralo svojo taktiko spremeniti in nastopiti z vso ostrojtjo proti temu fondu.** Radi 1% uslužbenskega davka je Delavska zbornica ukrepala potrebne korake, nakar so potem tudi zastopniki grafične organizacije intervenirali v Belgradu in dosegli, da se za delavstvo ta odbitek ne bo pobiral.

Nato je podal poročilo blagajnik, ki ugotavlja, da so znašali izdatki za volitve v Del. zbornico 299.994 Din, poleg tega pa je imela zbornica še precej stroškov, kateri pa se bodo krili iz nje-nega rednega proračuna.

Poročilo finančne kontrole je podal Petejan iz Maribora in ugotovil, da se je vse našlo v redu in naj se upravi da absolutorij.

Delegati ugotovljajo, da se del. soc. zakonodaja ne spoštuje in ne izvaja

Nato se je vršila debata k posameznim poročilom, kjer so posamezni govorniki ostro napadali razmere, v katerih živi naše delavstvo. Tako je zastopnik rudarjev Arh napadal TPD, in sicer zato, ker ponovno znižuje mezde, kljub temu, da rudarji prav za prav že nekaj let sem stalno praznujejo in so zaslužki že sedaj veliko prenizki. Kosem, zastopnik Narodnega kluba, prav tako ugotavlja, da se delavska socialna zakonodaja ne izvaja in se vsled krize tišči delavstvo k tlom, da ne more zahtevati tega, do česar ima pravico.

Tov. Lombardo (klub kršč. socialistov) poudarja, da je treba bolj zaščititi delavske obratne zaupnike, dalje zahtevati, da Inspekcija dela v polni meri vrši svoje posle. Zato je treba dobiti zadostna denarna sredstva. Socialna zaščita je pri nas zelo slabo izvedena. Imamo polno obratov, ki še sploh niso bili pregledani. Poleg tega traja po več mesecev, predno se reši kaka zadeva potom Inspekcije dela. Birokratizem, ki tu vlada, ni na mestu. Borze dela so bile mišljene, da se potom njih izvede sčasoma brezposelno zavarovanje. Danes pa se še to, kar je bilo, ukinja in birokratizira.

Tovarišica Godeša (klub kršč. socialistov) prosi plenum, da polaga posebno pažnjo na to, da se izvede za celo državo poselski red, ki je doslej uveljavljen samo za Slovenijo. Dalje da se izvede starostno zavarovanje, katero je za služkinje življenske važnosti. Dalje zahteva, da se ukine zasebne posredovalnice, katere prav za prav najbolj izkoriščajo naše služkinje.

Tov. Žužek (klub kršč. socialistov) naroča zbornici, da je nujna izvedba bolniškega in nezgodnega zavarovanja poljedelskega delavstva. Predlaga, naj bi se osnoval poseben odsek oziroma 3 članski odbor, ki naj bi to vprašanje, kakor tudi vprašanje Poselskega reda proučil in stavil konkretne predloge.

Sklenilo se je, da se vsi predlogi, ki so bili iznešeni, odstopijo upravnemu odboru.

Nato je predsednik Sedej pozval skupščino, da se izreče proti vsakemu poslabšanju obrtnega zakona. Predlog je bil soglasno sprejet. Nato se je odobril proračun za leto 1932-33.

Debata k proračunu

Blagajnik Čelešnik je nato podal proračunsko poročilo za proračun do konca leta 1934 in za leto 1935. K debati se oglasi Kosem, zastopnik kluba narodnih socialistov, in pravi, da proračun Del. zbornice nima namena kake širše socialne akcije, da je namreč treba sredstva porabiti za obrambo delavskih interesov. Izjavlja, da bo Narodni klub glasoval za proračun.

Zastopnik kluba krščanskih socialistov ing. Žumer Alojzij ugotavlja, da se predlogi našega kluba, ki so bili stavljeni, niso upoštevali. Predlogi so šli za tem, da je treba začeti s štedenjem. Ni na mestu, da se v tej krizi, ko je proračun dosegel minimum dohodkov, nastavlja nove moči. Zato govornik ugotavlja, da bodo člani kluba krščanskih socialistov glasovali proti proračunu.

Tov. Žužek (klub kršč. socialistov) ugotavlja, da je zbornici predvsem treba stremeti za tem, da poravna svoje obveznosti, dalje, da uredi službene odnose do svojih nameščencev pragmatično. Ako se naši predlogi, ki smo jih stavili, ne bodo upoštevali, tedaj moramo glasovati proti proračunu.

Petejan, zastopnik kluba Strokovne komisije, poudarja, da tudi oni niso zadovoljni s proračunom, vendar pa bodo zanj glasovali. Tudi on je mnenja, da bo treba v bodoče graditi na drugi osnovi. Nato se glede proračuna razvije daljša debata, v katero posegajo posamezni govorniki. Socialistični klub končno predlaga, da se debata zaključí. Predlog je bil sprejet.

Ker je predsednik ukinil debato in naš klub ni dobil več besede, da pojasni svoje stališče, je

Iz seje nameščenskega odseka Del. zbornice

V četrtek, dne 28. junija, se je vršila seja nameščenskega odseka pri DZ, ki je bila z ozirom na zelo aktualen program zanimiva in smatramo za svojo dolžnost, da o njej v naslednjem obvestimo svoje članstvo.

Vse nameščenstvo in delavstvo je v poslednjem času razburila vest o nameravani izpremembi obrtnega zakona. Razumljivo in popolnoma na mestu je bilo, da so vse organizacije proti tej nameri imele protestna zborovanja, ki so bila zlasti številna na deželi. V Ljubljani, kot v sedežu vseh organizacij, pa bi se morala vsa društva sporazumeti in prirediti skupno akcijo proti tej nameri, kar bi pokazalo, da smo nameščenci v stvareh, kjer se gre za interes nas vseh, edini. Žal pa se je ta edinstvo krhala s tem, da je Savez društev priv. nameščencev kot prvi sklical tak sestanek in je nato akcija za skupni nastop bila opuščena. Glede spremembe obrtnega zakona pa je čuti odpor tudi iz vrst uvidenih trgovskih krogov, ki zagotavljajo, da niso za spremembo kot si jo zamišljajo Trgovske zbornice. Kakšno mnenje zastopa ljubljanska Zbornica za trgovino in obrt, ni znano, na mestu bi bilo, da pomiri javnost s svojo izjavo, na katero pa zaman čakamo. Nevarnost, da bi se predlog trgovskih zbornic osvojil, zaenkrat še ni velika, kajti vpoštovati moramo, da je bil sedanji obrtni zakon sprejet za časa ministrovanja dr. Demetroviča, ki je dobro vedel, kaj novi obrtni zakon vsebuje in najbrže ne bo pripravljen dopustiti, da bi se ga izprememilo ravno v onih točkah, ki se od nekdanjih zakonov odlikuje po svoji socialni in duhu sedanjosti odgovarjajoči strani. V tej domnevi nas je minister potrdil tudi sam s svojim dopisom, v katerem izjavlja, da ne bo napravil tozadevno nikakih korakov, ne da bi zasljal poprej delavskih zbornic. Sicer pa do izpremembe same itak ne more tako kmalu priti, kajti dovoljenja za izpremembo zakona ministertvo samo še nima in bi izprememba bila pridržana poslanski zbornici. Za vsak slučaj pa ima nameščenski odsek že pripravljen primeren memorandum, v katerem utemeljuje svoje stališče, ki ga zavzema proti nameravanemu poslabšanju. Poleg pa se še vseeno sklene poslati ministertvu trgovine protest s pripombo, naj se raje izda pravilnik k zakonu, mesto, da se dela na njega poslabšanju. Revizije zakona nazdol ne dopuščamo, dočim so nam nadaljnja izboljšanja dobro došla.

Naredba o odpiranju in zapiranju trgovin še ni izšla in sicer največ po zaslugi Trgovske in obrtne zbornice, ki zahteva, da se z uredbo počaka do tedaj, da ministertvo trgovine izda naredbo za vso državo. Ker pa do izdajanja te naredbe lahko čakamo še celo leto, je nam odsek mnenja, da se naj izdajo banovinske naredbe v kljub temu forsira. Predlagane ankete, na kateri naj bi se govorilo o tej stvari med delodajalci in delojemalci, banska uprava menda ne želi, ker se boji, da na anketi sami ne bi prišlo do nikakih zaključkov. Mi pa na anketi vztrajamo že iz razloga, da se potom te ankete zainteresira tudi širša javnost. Na seji se sklene tudi zahtevati ugodnost nedeljskega počitka za vse trge in mesta v banovini, kakor tudi, da se naša zahteva glede angleške sobote raztegne na vse obrate člena 12, kar je bilo v vlogi na bansko upravo pomotoma izpuščeno.

predsednik kluba ing. Zumer Lojze izročil predsedniku naslednjo pismeno izjavo:

Naša opozicija ostane tudi v naprej stvarna in je nujno potrebna, da doseže boljši sistem za funkcioniranje zborničnega dela, ki ga samo z odobravanjem vseh ne bo nikdar dosegla. Gre za čisto drugo ogrodje, ki ga bomo skušali graditi.

Po izvršenem glasovanju o proračunu je ugotovil predsednik, da je glasovalo 43 delegatov za in 14 delegatov proti. Ugotoviti pa moramo, da se je tako od modrih kakor rdečih nekaj delegatov pri glasovanju odstranilo, nekateri pa niso glasovali. Prav tako je tudi delegat Združenih priv. nameščencev predčasno odšel in pri glasovanju ni bil navzoč.

Po sprejetju proračuna se je prečitala lista prisodnikov, ki jih bo zbornica predlagala za obrtna sodišča. Ta predlog pa je bil soglasno sprejet. Zasedanje plenuma DZ je bilo nato ob 14 zaključeno.

Da bodo nameščenci vedeli kakšne pravice jim pritečejo, sklene se odrediti potom banske uprave, da naj se v vsakem trgovskem lokalu razobesi nekaj kratak izvleček pravic, ki pritečejo nameščencem.

Naredba glede bednostnega sklada je izšla v taki obliki, v kakršni smo si jo nameščenci najmanj želeli. Prirojena je tako, da bi v bednostni sklad plačevali le nameščenci in delavstvo, a delil bi se sklad nato po volji delodajalcev. Poskušalo se je pri banovini doseči, da se oddeli gotova svota Delavskim zbornicam, ki naj jo uporabijo izključno za podpore nameščencem. S tem predlogom pa žal nismo prodrli. Pač pa nam je bilo obljubljeno, da se bodo iz bednostnega sklada nastavili pri okrajnih načelstvih socialni referenti, ki naj se povečini rekrutirajo iz vrst brezposelnih nameščencev. Vpoštev za ta mesta pa bodo prišli le oni, ki so za to usposobljeni in ki so se že do-

Delavstvo v Dolnji Lendavi v Prekmurju

Vinički: Poedini obrati.

Podatki, ki jih o njih podajam, so kajpada silno nepopolni, megleni in jim je zgolj namen, da se pouči in informira delavska javnost.

»Našička« d. d. v Dolnji Lendavi.

Tako se naziva lesno industrijsko podjetje, ki pa nima svojega sedeža v Dolnji Lendavi niti v Jugoslaviji, marveč ima ekspozituro v Zagrebu in v poedinih krajih svoje obrate.

Po sestavu svojega kapitala je to podjetje značilna kapitalistična družba, ki ima velik delež v lesni industriji naše države.

Ustanovitelja tega podjetja sta bila dva Žida z Dunaja po imenu Neimsschloss in Drack. Najprej sta trgovala z lesom. Sredi preteklega stoletja sta kupila več gozdov z zemljišči vred in jih izsekavala. Iz prodaje drv in stavbnega lesa sta črpala velike dobičke. Kupila sta pri Našičah na Hrvatskem razsežne gozdove. Pridruživši se jima je še nekaj madjarskih Židov s svojimi kapitali in zdaj so začeli izsekavati in izkoriščati gozdna bogastva na prav kapitalistični način. Iz pritiska na delavske plače in iz dobičkov pri razprodaji raznovrstnega lesa je rasel kapital družbe. Podjetje se je razširjalo in l. 1871 so lastniki kupili velikanske gozdove v Kobilju nad Dobrovnikom v Prekmurju vzdolž ob jugoslovansko-madjarski meji. Po prvi postojanki na Hrvatskem se je podjetje začelo imenovati »Našička« in po prevratu se je preimenovalo v »Našička« d. d. ter je pristopilo v zbor delničarjev nekaj zagrebških Židov, da se je lahko podjetje imenovalo jugoslovansko. S tem je zadobilo podjetje »narodni« značaj! —

»Našička« d. d. izsekava do tal les v svojih gozdovih, porabna debela sežaga na svojih žagah, izdeluje parkete, telefonske drogove, železniške prage, drugo predelava v drva itd. Samo v Jugoslaviji ima okrog 15 parnih žag, med katerimi je ena največjih v Sušinah-Djudjenovicu na Hrvatskem.

»Našička« d. d., to je kapitalistična družba, ki je lastnik tega podjetja, nima samo v Jugoslaviji svojih obratov, marveč tudi v Madjarski, Poljski in kdo ve kje še. Danes je to svetovno lesno industrijsko in velekapitalistično podjetje, ki se poslužuje ogromnih kapitalov in žanje letno bajne dobičke iz svojih podjetij. Iztiska jih na najbrezobzirnejši način iz žuljev svojih delavcev in nameščencev.

V Lendavi ima podjetje ogromno skladišče in žago na parni pogon. Les se semkaj spravlja neobdelan po ozkotirni železnici — last podjetja — iz 16 km oddaljenih kobiljskih gozdov. V Lendavi se hlodi šele sežagajo v stavben les za italijanska tržišča, obtežejo se hrastovi in bukovni hlodi za pragove naših železnic, se izdelujejo polfabrikati, parketi in ogromna količina drv iz drugače nerabnega lesa. Tudi drva spravlja podjetje preko Sušaka v Italijo na trg.

Delovni pogoji in delavstvo. V podjetju so zaposleni večinoma domačini in med temi največ taki, ki sploh niso pravi delavci. Doma imajo košček sveta ali pa so sinovi manjših in revnejših posestnikov. Dom jih ne preživlja, drugje se delo ne dobi in zato so primorani sprejeti delo pod

sedaj udeleževati na socialnih poljih. Ako se ta predlog sprejme — bo treba prirediti tečaj, na katerem se bodo referenti usposobili za predpisano jim nalogo in bodo svojo zmožnost morali dokazati tudi pri polaganju izpitov. Zadeva bo postala aktualna v kakih dveh mesecih, ko se nabere denar v brezposelni sklad. Ideja je zelo lepa, ker bi na ta način prišlo kakih 32 nameščencev do kruha in bi nameščenstvo vsaj toliko imelo od bednostnega sklada. V splošnem pa nameščenski odsek soglaša v kritiki načina delitve podpor iz brezposelnega sklada, kajti z dosedanjim načinom niti izdaleka ni dosežen namen te ustanove ter lahko svojo trditve nameščenstvo podkrepi s kričečimi dokazi.

Pri obrtnem razsodišču se bodo razrešili dosedanji prisodniki ter bodo na plenumu Del. zbornice izvoljeni novi kandidati. Na ta mesta morajo priti ljudje, ki se bodo za stvar zavzeli, kajti v svoji funkciji marsikakemu nameščencu lahko pomagajo s svojo zmožnostjo do pravic, ki mu pritečejo.

Iz poteka zasedanja je bilo opaziti, da je nameščenstvo vseh organizacij edino v obraubi svojih pravic, kar je v teh težkih časih edino primerno.

najneugodnejšimi pogoji. In Prekmurec je pohleven, vaje robovanja madjarski gospodi; pohlevnost in skromnost sta mu prirojena. Zato ne godrnja kdovekaj, čeprav mora delati od zore do mraka v akordu za borih nekaj dinarjev na dan. Kar čudil sem se, ko so mi pripovedovali, kako jih podjetje nizko, nesramno beraško plačuje. Skrajja kar nisem mogel verjeti. Poglejmo!

Najslabše so plačani vsekakor drvarji v gozdovih in na skladišču ter oni, ki les nakladajo v vagono. Delajo neredko od zore pozno v noč, s predelkom ene ure opoldne in prejajo 6—10 Din plače na dan. Pa še te ne vse v gotovini, marveč le pol, ker so prisiljeni drugo polovico sprejeti v obliki drv in drugih odpadkov. V gotovini torej zasluži navadni delavec drvar komaj 3—4 Din na dan ob celodnevni zaposlitvi, ko traja delavnik redno več ko 12 ur. Čul sem celo, da je zaslužil tak delavec komaj 22 Din v 14 dneh. Kako bi bilo to mogoče, so mi sicer pojasnjevali, a jih nisem razumel. Spoznal pa sem, da je uveden v podjetje prvi priganjaški in izjemalni sistem.

Delavci nakladatelji, drvarji in tesarji so porazvrščeni v skupine, ki jih vodi eden, in ta je odgovoren podjetju za efekt dela. Dela enako ko drugi v njegovi skupini, a plačajo mu nekaj par več. Če skupina ne opravi dela v predpisanem času ali pogreši kako drugače, trpi zato vodja skupine, ki mu podjetje, pravilneje njen ravnatelj nalaga kazni v obliki denarne globe.

Tesarji zaslužio po 30 par od dolžine 1 metra obtesanega hloda. Sprejeti morajo v ta način plačevanja svojega dela vrednost tresek, ki jih omeni podjetje s 15 Din 1 kubični meter. Žagarji prejajo na uro 1.30 Din, le kvalificirani delavci imajo mesečno plačo. Mašinist pri lokomotivi zasluži 1500 Din mesečno.

V podjetju se dogajajo najrazličnejši prestopki socialne zakonodaje. Tako sta n. pr. potrebna dva mašinista, ker teče lokomotiva neprestano, a v času, ko je edini mašinist prost, opravlja njegovo delo nekvalificirani delavec ali pa teče stroj brez vsakega nadzorstva. Isto je z vlakovodjo, ki je tudi samo eden, katerega nadomešča v času odmora tudi navaden nekvalificirani delavec.

Ob lanskih volitvah v Delavsko zbornico se je opazilo, da nima podjetje cele vrste delavcev zavarovanih. Podjetje delavstvo pogosto izmenjava, trajnejše zaposlene ustrahuje, da se ne bi pobrigali za svoje pravice. Opetovano se je zgodilo, da je podjetje privabilo na delo drvarje in tesarje iz Like, jim obljubilo gotovo višino mezde, ko pa so prišli, jih je enostavno izgralo, da so zapustili delo in oblegali po nekaj dni lendavsko sresko načelstvo ter tamošnjega advokata zaradi odškodnine.

KREKOVA KNJŽNICA

Vsem zaupnikom in naročnikom Krekove knjižnice sporočamo, da bo letošnja prva knjiga »Dolarji« III. del izšla koncem tega meseca. Zamuda je nastala vsled tega, ker nismo dobili pravočasno rokopisa, poleg tega pa tiskarna ni dovršila dela v določenem času. Prosimo, da nam zaupniki kakor člani to oprostite. Za bodoče bomo slične nedostatke odpravili. Uprava.